

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 2.6.2014
COM(2014) 423 final

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

**over het nationale hervormingsprogramma 2014 van Portugal
en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2014 van Portugal**

{SWD(2014) 423 final}

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het nationale hervormingsprogramma 2014 van Portugal

en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2014 van Portugal

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie²,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement³,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Op 26 maart 2010 heeft de Europese Raad zijn goedkeuring gehecht aan het voorstel van de Commissie voor een nieuwe groei- en werkgelegenheidsstrategie; deze Europa 2020-strategie moet voor betere coördinatie van het economisch beleid zorgen en spitst zich toe op de sleutelgebieden waar Europa's potentieel voor duurzame groei en concurrentievermogen een krachtige impuls nodig heeft.
- (2) Op voorstel van de Commissie heeft de Raad op 13 juli 2010 een aanbeveling inzake de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en de Unie (2010-2014) en op 21 oktober 2010 een besluit betreffende de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten vastgesteld, die samen de "geïntegreerde richtsnoeren" vormen. De lidstaten werd verzocht in hun nationaal economisch en werkgelegenheidsbeleid met de geïntegreerde richtsnoeren rekening te houden.

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² COM(2014) 423 final.

³ P7_TA(2014)0128 en P7_TA(2014)0129.

- (3) Op 29 juni 2012 hebben de staatshoofden en regeringsleiders besloten tot een Pact voor groei en banen, dat een samenhangend kader biedt voor actie op het niveau van de lidstaten, de EU en de eurozone, waarbij alle mogelijke hefboomen, instrumenten en beleidsvormen worden ingezet. Zij hebben bepaald welke maatregelen op het niveau van de lidstaten moeten worden genomen, en hebben met name verklaard vastbesloten te zijn om de doelstellingen van de Europa 2020-strategie te verwezenlijken en de landenspecifieke aanbevelingen uit te voeren.
- (4) Portugal was tot 17 mei 2014 onderworpen aan een macro-economisch aanpassingsprogramma overeenkomstig artikel 1, lid 2, van Besluit 2011/344/EU, waarin werd bepaald dat de financiële bijstand gedurende een periode van drie jaar beschikbaar zou worden gesteld. Op 19 maart 2014 heeft de Raad besloten de beschikbaarheid van de financiële bijstand met zes weken te verlengen om een volledige en grondige beoordeling te kunnen uitvoeren met betrekking tot de vraag of aan de programmavoorwaarden was voldaan, en tevens tot een ordelijke uitkering van de laatste tranche van de lening te kunnen overgaan. Volgens artikel 12 van Verordening (EU) nr. 472/2013 was Portugal dus voor de duur van dit programma vrijgesteld van het toezicht en de beoordeling van het Europees semester voor economische beleidscoördinatie. Nu Portugal uit het programma is getreden, moet het land opnieuw volledig in het kader van het Europees semester worden opgenomen.
- (5) Op 13 november 2013 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse groeianalyse⁴ en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees semester 2014 voor coördinatie van het economisch beleid. Op dezelfde dag heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 het waarschuwingsmechanismeverslag⁵ aangenomen.
- (6) Op 20 december 2013 heeft de Europese Raad de prioriteiten inzake financiële stabiliteit, begrotingsconsolidatie en groeibevorderende maatregelen goedgekeurd. Hij benadrukte dat moet worden gestreefd naar een gedifferentieerde, groeivriendelijke begrotingsconsolidatie, normalisering van de kredietverschaffing aan de economie, bevordering van groei en concurrentievermogen, aanpakken van de werkloosheid en van de sociale gevolgen van de crisis, en modernisering van de overheidsdiensten.
- (7) Overeenkomstig Verordening (EU) nr. 472/2013 was Portugal tijdens de duur van het macro-economisch aanpassingsprogramma vrijgesteld van de verplichting om zijn stabiliteitsprogramma en zijn nationale hervormingsprogramma in te dienen. Op 30 april 2014 heeft Portugal niettemin een geactualiseerd begrotingsstrategisch document ingediend, alsook een schrijven van de Portugese regering met een overzicht van de laatste ontwikkelingen met betrekking tot de Europa 2020-doelstellingen. Op 17 mei heeft de regering haar lopende hervormingsprogramma voorgesteld, alsook nieuwe initiatieven voor duurzame groei gepresenteerd in een document met de titel *The Road to Growth, a medium-term reform strategy for Portugal*.
- (8) Doel van de in het begrotingsstrategisch document voor 2014 uitgestippelde begrotingsstrategie is in 2015 een duurzame correctie van het buitensporige tekort te realiseren en in 2017 de middellangetermijndoelstelling te halen. Met de strategie wordt erop gemikt het overheidstekort terug te brengen tot 4,0 % van het bbp in 2014

⁴ COM(2013) 800 final.

⁵ COM(2013) 790 final.

en het verder te verlagen tot 2,5 % van het bbp in 2015, overeenkomstig de doelstellingen die zijn vastgesteld in de aanbeveling van 21 juni 2013 in het kader van de buitensporigtekortprocedure en die opnieuw zijn bevestigd bij de twaalfde toetsing van het macro-economisch aanpassingsprogramma. Op 30 mei 2014 heeft het Portugese Grondwettelijk Hof evenwel consolidatiemaatregelen nietig verklaard waarvan het effect op de begrotingsresultaten voor 2014 op ongeveer 0,35 % van het bbp wordt geraamd, met mogelijke overloopeffecten in 2015. Om de afgesproken doelstellingen te verwezenlijken, moet de regering vervangingsmaatregelen van vergelijkbare omvang nemen. In twee zaken heeft het Grondwettelijk Hof evenwel nog geen uitspraak gedaan, waardoor de te nemen maatregelen nog niet volledig kunnen worden gekwantificeerd. Aangezien de tijd dringt, zou de regering zich verplicht kunnen zien haar toevlucht te nemen tot minder groeivriendelijke maatregelen, in het bijzonder aan de ontvangstenzijde. Voor de periode na 2015 wordt in de strategie het streven bevestigd om tegen 2017 de middellangetermijndoelstelling te halen door een structurele inspanning van 0,5 % van het bbp in 2016 te leveren en een structureel tekort van 0,5 % in 2017 te boeken. In de strategie wordt ervan uitgegaan dat de bruto overheidsschuld in 2014 een piek van ongeveer 130,5 % van het bbp zal bereiken en vanaf 2015 geleidelijk zal beginnen te dalen. Het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses van de strategie ten grondslag ligt, is in overeenstemming met hetgeen is overeengekomen bij de twaalfde toetsing van het macro-economisch aanpassingsprogramma en wordt geanalyseerd door de raad voor de overheidsfinanciën. Verwacht wordt dat de in 2014 genomen budgettaire consolidatiemaatregelen toereikend zijn om de tekortdoelstelling van 4 % van het bbp te halen. Er blijven evenwel neerwaartse risico's aan de doelstelling verbonden, met name als gevolg van de rechtsonzekerheid en de statistische impact van transacties om een efficiënter beheer van de overmatige schuldenlast van sommige overheidsbedrijven tot stand te brengen. De begrotingsaanpassing voor 2015 wordt onderbouwd door budgettaire consolidatiemaatregelen ten belope van 0,8 % van het bbp, hetgeen voldoende wordt geacht om de doelstelling van 2,5% van het bbp te bereiken. Op basis van de evaluatie van het programma en de prognoses van de Commissie is de Raad overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van oordeel dat de doelstellingen van de strategie in overeenstemming zijn met de vereisten van het stabiliteits- en groeipact.

- (9) De begrotingsconsolidatie moet worden geschraagd door verdere hervormingen van het stelsel voor het beheer van de overheidsfinanciën. Ondanks de in het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma geboekte vooruitgang moet in het bijzonder de ingrijpende hervorming van de budgettaire kaderwet worden voltooid en zijn verdere inspanningen noodzakelijk om te zorgen voor een strikte controle op de uitgaven door de hand te houden aan de wet op de beheersing van de verplichtingen en tevens een verdere opbouw van de betalingsachterstanden van de overheid te voorkomen. De verdere herstructurering van overheidsbedrijven, waarbij hun financiële levensvatbaarheid gewaarborgd blijft, en een stringente controle op de uitgaven voor pensioenen en gezondheidszorg zijn cruciaal. Aan de ontvangstenzijde zijn er mogelijkheden om het belastingstelsel groeivriendelijker te maken en de naleving van de belastingwetgeving verder te bevorderen.
- (10) Portugal wordt geconfronteerd met problemen op het vlak van de werkloosheid, die ondanks de recente daling zeer hoog blijft, in het bijzonder bij de jongeren. Het werkloosheidspercentage bedroeg 17 % in 2013 en de jeugdwerkloosheid 37,7 %. Dit percentage is aanzienlijk hoger dan het EU-gemiddelde, hetgeen ook geldt voor

het percentage jongeren dat geen opleiding of onderwijs volgt en geen werk heeft. De traditioneel hoge arbeidsparticipatie in Portugal is sinds de aanvang van de economische crisis aanzienlijk gedaald, nl. van 73,1 % in 2008 tot 65,6 % in 2013. Wat de jeugdwerkloosheid betreft, hebben de belangrijkste uitdagingen – in overeenstemming met de doelstelling van een jongerengarantie – onder meer betrekking op het feit dat ongeregistreerde jongeren moeilijk worden bereikt en de noodzaak om onderwijs en opleiding beter af te stemmen op de behoeften van de arbeidsmarkt. In het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma heeft Portugal tal van arbeidsmarkthervormingen ten uitvoer gelegd, die tot doel hadden de al te starre wetgeving inzake arbeidsbescherming te versoepelen, de loonvormingsmechanismen flexibeler te maken en verbeteringen tot stand te brengen in de werking van de overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling en het activeringsbeleid. Er valt evenwel nog veel te doen. Zo moet met name de arbeidsmarktsegmentatie worden aangepakt en moet de mate waarin de lonen op de economische omstandigheden reageren, worden verbeterd. Een onafhankelijke evaluatie van de effecten van de recente hervormingen van het werkgelegenheidsbeschermingssysteem kan duidelijk maken welke effecten deze hervormingen met name hebben gehad op de banencreatie, de preciaire dienstverbanden, de totale arbeidskosten, alsook het aantal rechtszaken tegen ontslagen en de resultaten ervan. Ondanks de inspanningen om de negatieve sociale gevolgen te verzachten, heeft de noodzakelijke economische aanpassing die na de crisis tot stand is gekomen, een negatieve uitwerking gehad op het vlak van de armoede.

- (11) Portugal heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de hervorming van zijn onderwijsstelsel door verschillende maatregelen te nemen die tot doel hadden de schooluitval tegen te gaan, het aantal studenten dat een tertiaire opleiding met succes afrondt te vergroten en een betere afstemming op de behoeften van de arbeidsmarkt tot stand te brengen. De volledige tenuitvoerlegging en de efficiënte besteding van de financiering blijft evenwel cruciaal. Verdere maatregelen zijn met name noodzakelijk om de beroepsvaardigheden beter af te stemmen op de arbeidsmarkt, onder meer door de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van het beroepsonderwijs en de beroepsopleidingen te verhogen, met inbegrip van duaal beroepsonderwijs en duale opleidingen, werkgevers meer te betrekken bij het opstellen van programma's, en geschikte opleidingen op de werkplek en leerlingplaatsen aan te bieden. Voorts is het noodzakelijk om de beroepskeuzebegeleiding en adviesdiensten voor studenten in het secundair en tertiair onderwijs daadwerkelijk af te stemmen op de behoeften van de arbeidsmarkt en hierbij te anticiperen op de gevraagde vaardigheden, alsook de banden met het bedrijfsleven te versterken.
- (12) In het raam van het macro-economisch aanpassingsprogramma heeft Portugal belangrijke stappen gezet met het oog op de verbetering van de kapitaalbasis van de banksector en de versterking van zijn toezicht- en afwikkelingskader. Er zijn evenwel nog steeds belangrijke problemen die zorgvuldig moeten worden opgevolgd en beheerd, waaronder de winstgevendheid van de Portugese banken. Uit de gegevens voor het eerste kwartaal van 2014 blijkt dat sommige banken waaraan steun is verleend, positieve resultaten hebben geboekt. De verslechtering van de kwaliteit van de activa is nog steeds een probleem, met aanzienlijke bijzondere waardeverminderingen ten belope van ongeveer 6 % van de totale bruto leningportefeuille en hoge niveaus van oninbare leningen (10,6 %), in het bijzonder in het segment van de leningen aan ondernemingen (ruim 16 %). Portugal heeft een aantal maatregelen genomen om leningen aan levensvatbare bedrijven te

vergemakkelijken, maar de financieringsvoorwaarden blijven moeilijk, in het bijzonder voor het mkb, en de mogelijkheden op het vlak van alternatieve financiering voor de bedrijfswereld, waarbij geen beroep wordt gedaan op financiering door banken, blijven beperkt. Ten opzichte van 2012 verminderden de nieuwe leningen aan het mkb in 2013 met 4,8 %. De gemiddelde rentevoeten voor nieuwe leningen aan Portugese ondernemingen zijn enigszins gedaald sinds begin 2013, maar blijven aanzienlijk hoger dan het gemiddelde voor de eurozone. Gezien de hoge schuldenlast van het bedrijfsleven en de noodzaak van een verdere schuldafbouw in de banksector blijft het vermogen van de banken om tegen redelijke kosten krediet aan levensvatbare ondernemingen te verlenen, beperkt.

- (13) Om de efficiëntie en de duurzaamheid van de energiesector te waarborgen en de energiekosten voor de economie te drukken, zijn in het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma twee pakketten maatregelen genomen. De winsten in de energiesector moeten evenwel verder omlaag worden gebracht en de hoge en oplopende tariefschulden moeten worden aangepakt. Hiertoe heeft Portugal onlangs een derde pakket maatregelen aangekondigd, met onder meer de verlenging tot 2015 van de speciale heffing van 2014 op energie-exploitanten. Daarnaast blijven een betere grensoverschrijdende integratie van de energienetwerken en een versnelde uitvoering van de elektriciteits- en gasinterconnectieprojecten openstaande kwesties, die krachtadig moeten worden opgevolgd. In de transportsector is vooruitgang geboekt in het kader van het programma, in het bijzonder door de versterking van de concurrentiepositie van de Portugese havens, waarbij nadat de tekortkomingen en lacunes waren vastgesteld een breed opgezet vervoersplan voor de lange termijn is opgesteld en het regelgevingskader is verbeterd. Verdere maatregelen blijven evenwel noodzakelijk om het breed opgezette vervoersplan voor de lange termijn en het actieplan met hervormingen voor de havens daadwerkelijk uit te voeren. Voorts moeten ook maatregelen worden genomen om zowel de onafhankelijkheid en capaciteit van de toezichthouder voor het vervoer als de financiële levensvatbaarheid van de overheidsbedrijven in deze sector te waarborgen en de efficiëntie en concurrentie bij het spoorvervoer te versterken.
- (14) Er is een baanbrekende hervorming doorgevoerd in de stedelijke huurmarkt, welke tot doel heeft de woningmarkt dynamischer te maken, onder meer door een beter evenwicht tot stand te brengen tussen de rechten en verplichtingen van eigenaars en huurders, door voor meer flexibiliteit te zorgen bij de keuze van de looptijd van het contract en door renovatiewerken te stimuleren. Er zijn meer inspanningen vereist met het oog op de diepgaande evaluatie van de effecten van deze hervorming, waarbij wordt uitgegaan van de gegevens met betrekking tot de belangrijkste aanjagers van de markt en de zwarte economie op de Portugese huurmarkt. Portugal heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de verbetering van zijn ondernemingsklimaat, in het bijzonder door betere randvoorwaarden tot stand te brengen, de cultuur van ondernemerschap te bevorderen en insolventieprocedures te verbeteren voor ondernemingen in moeilijkheden. De aandacht moet nu worden toegespitst op de uitvoering. Bij de vereenvoudiging van de administratieve en de vergunningsprocedures is vooruitgang geboekt, maar een aantal maatregelen moet nog worden voltooid. Verdere inspanningen zijn noodzakelijk om de belemmeringen voor de concurrentie in de dienstensector weg te nemen, in het bijzonder door sectorale wijzigingen vast te stellen, alsook in de professionele diensten, door wetgeving aan te nemen die betrekking heeft op de resterende beroepsorganisaties. Wat betreft regulering en mededinging, moeten follow-upmaatregelen worden genomen om de onafhankelijkheid en de autonomie van de nationale sectorale

toezichthouders en de mededingingsautoriteit te waarborgen. Er is nog steeds sprake van aanzienlijke betalingsachterstanden van overheidsinstellingen.

- (15) In het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma is er grote vooruitgang geboekt bij de rationalisering en modernisering van de overheidsdiensten op het vlak van indiensttreding, beloningsbeleid, arbeidsvoorwaarden, organisatorische doelmatigheid en kwaliteit van de dienstverlening. Sommige van de beoogde hervormingsmaatregelen moeten evenwel nog worden voltooid en de transparantie is voor verbetering vatbaar. Hoewel aanzienlijke vorderingen zijn gemaakt om de efficiëntie van het gerechtelijk bestel te verhogen, zijn verdere verbeteringen vereist, met name met betrekking tot de duur van de rechtspleging, het afwikkelingspercentage van rechtszaken, het aantal aanhangige zaken en de processen voor toezicht en evaluatie.
- (16) Op 17 juni 2014 heeft de Commissie de twaalfde en laatste toetsing in het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma voor Portugal afgerond. Op basis van haar analyse concludeert de Commissie dat de succesvolle tenuitvoerlegging van het programma een grote rol heeft gespeeld bij het beheer van de economische en financiële risico's en het beperken van de onevenwichtigheden. Portugal heeft in het kader van het programma tal van ambitieuze structurele hervormingen uitgevoerd, die vruchten beginnen af te werpen in de vorm van een groter concurrentievermogen en een hervatting van de economische groei, maar er moeten meer inspanningen worden geleverd bij de evaluatie van de impact van de hervormingen op de werking van de economie. Een verdere monitoring van alle uitgevoerde hervormingen is dus essentieel om te evalueren of zij bijdragen tot het bevorderen van het concurrentievermogen, de productie en de werkgelegenheid.
- (17) Aangezien na de afloop van het macro-economisch aanpassingsprogramma, dat juridisch gezien op 28 juni 2014 wordt afgerond, Portugal opnieuw volledig in het Europees semester wordt opgenomen, heeft de Commissie op deze basis en in het licht van haar twaalfde en laatste toetsing in het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma, de door Portugal ingediende documenten beoordeeld. Daarbij heeft zij niet alleen gekeken naar de relevantie ervan voor een houdbaar budgettair en sociaaleconomisch beleid in Portugal, maar is zij ook nagegaan of de EU-regels en -richtsnoeren in acht zijn genomen, gezien de noodzaak de algemene economische governance van de Unie te versterken door middel van een EU-inbreng in toekomstige nationale besluiten. Haar aanbevelingen voor Portugal in het kader van het Europees semester worden in de onderstaande aanbevelingen 1 tot en met 8 weergegeven.
- (18) In het licht van deze beoordeling heeft de Raad het stabiliteitsprogramma van Portugal onderzocht. Zijn advies⁶ daarover is met name in de onderstaande aanbeveling 1 weergegeven. Deze aanbevelingen werden kort na de zeer recente succesvolle afronding van het aanpassingsprogramma opgesteld en bouwen dus voort op de verwezenlijkingen van het programma met de bedoeling deze te bestendigen.
- (19) In de context van het Europees semester heeft de Commissie tevens een analyse van het economisch beleid van de eurozone als geheel verricht. Op basis hiervan heeft de Raad specifieke aanbevelingen gericht tot de lidstaten die de euro als munt hebben. Portugal dient er ook op toe te zien dat aan deze aanbevelingen volledig en tijdig uitvoering wordt gegeven,

⁶ Uit hoofde van artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad.

BEVEELT AAN dat Portugal in de periode 2014-2015 actie zou moeten ondernemen om:

1. De begrotingsstrategie voor 2014 volledig uit te voeren teneinde de budgettaire doelstellingen te verwezenlijken en de opbouw van nieuwe achterstanden te voorkomen. Voor 2015 de in het begrotingsstrategisch document voor 2014 uitgestippelde begrotingsstrategie rigoureus uit te voeren om het tekort terug te dringen tot 2,5 % van bbp, overeenkomstig de doelstelling die is vastgesteld in de aanbeveling in het kader van de buitensporigtekortprocedure, en tegelijkertijd de vereiste structurele aanpassingen te verrichten. De consolidatiemaatregelen die door het Grondwettelijk Hof als ongrondwettelijk zijn beschouwd, zo spoedig mogelijk te vervangen door maatregelen van een vergelijkbare omvang en strekking. De correctie van het buitensporige tekort moet op een duurzame en groeivriendelijke wijze tot stand komen, waarbij zo min mogelijk gebruik wordt gemaakt van eenmalige of tijdelijke maatregelen. Na de correctie van het buitensporige tekort de geplande jaarlijkse structurele aanpassing in de richting van de middellangetermijndoelstelling voort te zetten, overeenkomstig het vereiste van een jaarlijkse structurele aanpassing met ten minste 0,5 % van het bbp en meer in goede economische tijden, en ervoor te zorgen dat aan de schuldregel wordt voldaan zodat de hoge overheidsschuldquote een duurzame neergaande trend gaat vertonen. Voorrang te verlenen aan een op de uitgavenzijde gerichte begrotingsconsolidatie en de efficiëntie en de kwaliteit van de overheidsuitgaven verder te verhogen. Een strakke controle uit te oefenen op de uitgaven bij de centrale, regionale en lokale overheidsdiensten. De herstructurering van de overheidsbedrijven voort te zetten. Tegen eind 2014 een duurzame oplossing uit te werken met het oog op de betaalbaarheid op middellange termijn van het pensioenstelsel. De groei van de uitgaven voor de gezondheidszorg in de hand te houden en de hervormingen in het ziekenhuiswezen voort te zetten. Het belastingstelsel te herzien en groeivriendelijker te maken. De naleving van de belastingwetgeving verder te verbeteren en verdere stappen te zetten in de strijd tegen belastingontduiking door de efficiëntie van de belastingdiensten te verbeteren. Het stelsel voor het beheer van de overheidsfinanciën te versterken door de ingrijpende hervorming van de budgettaire kaderwet spoedig te voltooien en in te voeren tegen eind 2014. De strikte naleving van de wet op de beheersing van de verplichtingen te waarborgen. Te zorgen voor de daadwerkelijke invoering van één salarisschaal en één salarisaanvullingsschaal in de overheidssector vanaf 2015.
2. De samenhang te handhaven tussen de ontwikkelingen van het minimumloon en de doelstellingen om werkgelegenheid en concurrentiekracht te bevorderen. Te zorgen voor een loonvormingsmechanisme dat de afstemming van de lonen op de productiviteit op sectoraal en/of ondernemingsniveau bevordert. In overleg met de sociale partners en conform de nationale praktijk de mogelijkheden te onderzoeken om op ondernemingsniveau te voorzien in tijdelijke opt-outclausules van de sectorale overeenkomsten die tussen werkgevers en vertegenwoordigers van de werknemers zijn gesloten. Tegen september 2014 voorstellen in te dienen met betrekking tot op bedrijfsniveau afgesloten opt-outclausules van de sectorale overeenkomsten die tussen werkgevers en vertegenwoordigers van de werknemers zijn gesloten, alsook inzake een herziening van het voortbestaan van collectieve overeenkomsten.
3. Tegen maart 2015 een onafhankelijke evaluatie op te stellen van de recente hervormingen van het werkgelegenheidsbeschermingssysteem, samen met een actieplan voor mogelijke verdere hervormingen om de arbeidsmarktsegmentatie aan te pakken. De lopende hervorming van het actief arbeidsmarktbeleid en de openbare

arbeidsbemiddelingsdiensten voort te zetten met de bedoeling een verhoging van de werkgelegenheid en de arbeidsparticipatie tot stand te brengen, met name door verbeteringen te bewerkstelligen op het vlak van de beroepskeuzevoorlichting/ondersteuning bij het zoeken naar werk en activerings/sanctieregelingen met het oog op de vermindering van de langdurige werkloosheid en de integratie van degenen die het verst van de arbeidsmarkt af staan. De hoge jeugdwerkloosheid aan te pakken, onder meer door doeltreffend te anticiperen op de benodigde vaardigheden en niet-geregistreerde jongeren te bereiken, overeenkomstig de doelstellingen van een jongerengarantie. Het plafond te verhogen om aanspraak te kunnen maken op de minimuminkomensregeling. Een adequate dekking van de sociale bijstand te waarborgen, terwijl tegelijkertijd gezorgd wordt voor een doeltreffende activering van de uitkeringsgerechtigden.

4. De kwaliteit van het onderwijsstelsel en de relevantie ervan voor de arbeidsmarkt te verbeteren om vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen en het lage peil van de onderwijsprestaties aan te pakken. Ervoor te zorgen dat de overheidsmiddelen voor onderwijs efficiënt worden besteed en de beroepsvaardigheden beter wordt afgestemd op de arbeidsmarkt, onder meer door de kwaliteit en de aantrekkingskracht van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding te verbeteren en de samenwerking met het bedrijfsleven te bevorderen. De samenwerking tussen openbaar onderzoek en het bedrijfsleven te versterken en kennisoverdracht te bevorderen.
5. Toezicht te houden op de liquiditeitspositie van de banken en de eventuele kapitaalkortingen, onder meer door thematische inspecties ter plaatse en stresstests. De beoordeling voort te zetten van de herstelplannen van de banken en indien nodig verbeteringen in te voeren in het evaluatieproces. Een breed opgezette strategie uit te voeren met het oog op de afbouw van de hoge schuldenlast van het bedrijfsleven en de inspanningen te versterken om de mogelijkheden voor alternatieve financiering uit te breiden, inclusief voor de beginfase van bedrijfsontwikkelingen, door de efficiëntie van de instrumenten voor de herstructurering van schulden (in het bijzonder PER en SIREVE) te versterken voor levensvatbare ondernemingen, banken en debiteuren ertoe aan te zetten in een vroeg stadium te beginnen met herstructureringsprocessen en de beschikbaarheid van financiering via de kapitaalmarkt te verbeteren. Ervoor te zorgen dat met de geformuleerde maatregelen de reallocatie van de financiering naar de productieve sectoren van de economie wordt ondersteund. Tegen eind september 2014 een systeem voor vroegtijdige waarschuwing in te voeren om zwakke financiële situaties bij bedrijven, inclusief mkb-bedrijven, op te sporen, om schuldherstructurering van bedrijven in een vroege fase te ondersteunen, betalingsachterstanden op leningen aan het mkb weg te werken en oplossingen voor oninbare leningen te versnellen.
6. Het tweede en derde maatregelenpakket in de energiesector uit te voeren, waarmee wordt beoogd de energiekosten voor de economie te verlagen en tegelijkertijd de elektriciteitsstariefschuld tegen 2020 weg te werken, en nauwlettend toe te zien op de tenuitvoerlegging ervan. De grensoverschrijdende integratie van de energienetwerken te verbeteren en de uitvoering van projecten voor elektriciteits- en gasinterconnectie te versnellen. Uitvoering te geven aan het breed opgezette vervoersplan voor de lange termijn en aan het "chronogram" waarin de hervormingen voor de havensector zijn opgenomen. Ervoor te zorgen dat de heronderhandelingen over de bestaande havenconcessies en de nieuwe vergunningsregelingen prestatiegericht zijn en in overeenstemming zijn met de beginselen van de interne

markt, en in het bijzonder met de regels voor overheidsopdrachten. Ervoor te zorgen dat de nationale toezichtinstantie voor transport (AMT) volledig onafhankelijk is en tegen eind september 2014 operationeel is. De financiële levensvatbaarheid van de overheidsbedrijven in de transportsector te waarborgen. De efficiëntie en mededinging in de spoorwegsector te versterken door het plan ter bevordering van het concurrentievermogen van CP Carga, na de overdracht van de goederenterminals, uit te voeren en het onafhankelijk beheer van de in overheidshanden zijnde infrastructuurbeheerder en de spoorwegondernemingen te waarborgen.

7. De evaluatie van de Portugese huizenmarkt verder te verbeteren, onder meer door tegen eind november 2014 een kader tot stand te brengen voor een meer systematische monitoring en rapportage en een uitvoerig verslag te publiceren over de zwarte economie in deze markt. De inspanningen voort te zetten met het oog op de verdere inventarisatie van de regeldruk om tegen maart 2015 de sectoren die momenteel nog niet aan bod zijn gekomen, in de inventaris op te nemen. Tegen eind september 2014 de hangende vergunningsbesluiten en sectorale wijzigingen vast te stellen en uit te voeren. Eveneens tegen eind september 2014 de resterende beperkingen in de sector van de professionele dienstverlening weg te nemen en de gewijzigde statuten van de beroepsorganisaties die in het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma nog niet zijn goedgekeurd, vast te stellen. Betalingsachterstanden bij de overheidssector weg te werken. Ervoor te zorgen dat de nationale toezichthouders en de mededingingsautoriteit over toereikende middelen beschikken en de statuten van de nationale mededingingsautoriteit snel vast te stellen.
8. De rationalisering en modernisering van de centrale, regionale en lokale overheidsdiensten voort te zetten. Uitvoering te geven aan de hervormingen om de efficiëntie van het gerechtelijk bestel te verbeteren en de transparantie te verhogen. Meer inspanningen te leveren voor de evaluatie van de tenuitvoerlegging van zowel de hervormingen die in het kader van het macro-economisch aanpassingsprogramma zijn tot stand gekomen als de geplande en toekomstige hervormingen. Met name verplichte systematische ex-ante en ex-post beoordelingen in het wetgevingsproces in te voeren. Een functioneel onafhankelijke centrale evaluatie-eenheid op regeeringsniveau op te richten, die elke zes maand een beoordeling over de uitvoering van deze hervormingen opstelt en hierover verslag uitbrengt, inclusief over de consistentie met de voorafgaande effectbeoordeling, en indien nodig met corrigerende maatregelen.

Gedaan te Brussel,

*Voor de Raad
De voorzitter*